

Cztery wymiary transformacji energetyczno-klimatycznej Polski¹

Kluczowe wyzwania

- ◆ Uzyskanie neutralności klimatycznej nie później niż w połowie XXI w.
- ◆ Konsekwencje wojny w Ukrainie.
- ◆ Światowe trendy transformacji energetycznej.
- ◆ Kryzys energetyczny.

Podstawowe zasady transformacji

- ◆ Budowanie bezpieczeństwa energetycznego “od dołu” w nawiązaniu do zasady subsydiarności.
- ◆ Bieżące inwestycje i rozwiązania organizacyjne nie mogą opóźniać czy blokować dążenia do osiągnięcia ambicji na rok 2030 oraz neutralności klimatycznej.
- ◆ Efektywność energetyczna po pierwsze.
- ◆ Elastyczność podejścia, a w szczególności po stronie popytowej, podażowej i w przesyłce.
- ◆ Dążenie do uzyskania 100% udziału OZE wraz z magazynami i zielonym wodorem.
- ◆ Maksymalizacja wykorzystania cyfryzacji w rozwoju sektora energetycznego.
- ◆ Nikt nie może pozostać sam.
- ◆ Niepowodowanie istotnego negatywnego wpływu na środowisko i zdrowie ludzi (w konsekwencji narażenia na zanieczyszczenie powietrza i skutki zmiany klimatu).

Program działań bieżących na 2-3 lata

- ◆ Zapewnienie bieżącego bezpieczeństwa energetycznego dla gospodarstw domowych, samorządów, przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych - zwiększenie efektywności, zmniejszenie zużycia, pomoc najuboższym (wprowadzenie bonusu energetycznego), wykorzystanie do tego nadzwyczajnych zysków w energetyce.
- ◆ Przygotowanie podstaw do wdrażania szeroko pojętej efektywności energetycznej jako programu gospodarczego.
- ◆ Stworzenie podstaw formalno-prawnych do rozwoju samowystarczalnych hybrydowych lokalnych systemów energetycznych bazujących na energetyce rozproszonej, prosumenckiej z wykorzystaniem wyłącznie odnawialnych źródeł energii.
- ◆ Sformułowanie podstaw prawnych i zachęt finansowych do wdrażania elastycznego zarządzania energią.

¹ Przygotowane w nawiązaniu do wniosków z konferencji „Energetyka dla niezależności – 2050” zorganizowanej przez Fundację Instytut na rzecz Ekorozwoju w dniach 13-14.06.2022 w ramach projektu LIFE „UNIFY”.

- ◆ Rozpoczęcie szerokiego programu rozwoju i modernizacji sieci dystrybucyjnych.

Strategia na połowę XXI w.

- ◆ Przygotowanie nowej Polityki Energetycznej Polski sięgającej roku 2050 z szeroką partycypacją zainteresowanych stron, podjęte możliwie szybko;
- ◆ Budowanie bezpieczeństwa energetycznego od dołu poprzez lokalne samowystarczalne systemy energetyczne z szerokim udziałem obywatelskich wspólnot oraz prosumentów;
- ◆ Ustalenie ambitnych celów tj. osiągnięcie neutralności klimatycznej przed rokiem 2050, a w roku 2030 uzyskanie redukcji emisji gazów cieplarnianych o 50-60% w stosunku do roku 1990, 50% udziału OZE i 3-4% poprawy efektywności energetycznej rocznie;
- ◆ Stworzenie równoprawnego dostępu dla wytwórców i odbiorców do rynku energii, rynku bilansującego i rynku usług systemowych;
- ◆ Efektywność energetyczna po pierwsze - widziana nie tylko jako element polityki energetycznej, ale znacznie szerzej - jako wieloletni program gospodarczy;
- ◆ Dążenie do uzyskania 100% udziału OZE wraz z magazynami energii i zielonym wodorem, tzn. stworzenie warunków jak najpełniejszego i jak najszybszego wykorzystania ich potencjału;
- ◆ Szybkie odejście od węgla, tj. do roku 2030 oraz zrezygnowanie z koncepcji gazu ziemnego jako paliwa przejściowego i traktowanie go jako paliwa resztkowego oraz odejście od jego zużycia najpóźniej do roku 2035;
- ◆ Budowa wielkoskalowej energetyki jądrowej jest niekorzystna ze względu na wysokie koszty inwestycyjne i przyszłe ceny energii oraz przesunięcie ewentualnych efektów pro klimatycznych daleko w czasie, a także zagrożenie militarne;
- ◆ Tworzenie podwalin pod produkcję zielonego wodoru służącego do wytwarzania energii elektrycznej, ciepła oraz stosowania w transporcie i przemyśle;
- ◆ Wprowadzenie elastycznego podejścia w polityce energetycznej, w szczególności po stronie popytowej, podażowej i w przesyśle;
- ◆ Przeprowadzenie transformacji energetyczno-klimatycznej transportu, przemysłu, rolnictwa i żywienia w kierunku ich silnej dekarbonizacji;

- ◆ Koncentracja kompleksowej, zintegrowanej transformacji energetyczno-klimatycznej na miastach, zwłaszcza średniej i dużej wielkości;
- ◆ Sprawne przeprowadzenie transformacji regionów górniczych oraz znaczące ograniczenie ubóstwa energetycznego;
- ◆ Poprawa zdrowia publicznego wskutek redukcji ryzyka ekspozycji na zanieczyszczenia oraz skutki zmiany klimatu;
- ◆ Zmiana paradygmatu w celu przyspieszenia transformacji: państwo jako życzliwy i wspierający regulator, a nie główny aktor.